גניבה ואבידה בשואל מנא לן וכ"ת נילף

משבורה ומתה מה לשבורה ומתה דלא

אפשר למיטרח ואתויי תאמר בגניבה ואבידה

דאפשר למיטרח ואתויי אלא כי הא שבורה לי אלא שבורה מת אין לי אלא שבורה [®]

ומתה גניבה ואבידה מנין אמרת קל וחומר

ומה שומר שכר שפטור משבורה ומתה

חייב בגניבה ואבידה שואל שחייב בשבורה

ומתה אינו דין שחייב בגניבה ואבידה יוזה

הוא קל וחומר שאין עליו תשובה מאי

אין עליו תשובה וכ"ת איכא למיפרך מה

לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל במוען מענת לסמים מזויין אפ״ה קרנא דשואל עדיפא איבעית אימא קסבר יילסמים דשואל עדיפא איבעית אימא

מזויין גזלן הוא אשכחן לחיוב לפטור מנא לן

וכי תימא נילף משבורה ומתה מה לשבורה

ומתה שכן אונם אלא גמר משומר שכר

ושומר שכר גופיה מנלן גמרי חיובא דשומר

שכר מחיובא דשואל מה להלן בבעלים פמור

אף כאן בבעלים פטור במאי גמר אי במה

מצינו איכא למיפרך כדפרכיגן שכן אוגם מצינו אמר קרא יוכי ישאל ייוי מוסיף אלא אמר קרא יוכי ישאל ייוי"ו מוסיף

על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ואכתי

שואל משומר שכר לא גמר דאיכא למיפרך

מה לשומר שכר שכן פמור בשבורה ומתה

תאמר בשואל שחייב בשבורה ומתה אלא

גניבה ואבידה בשואל לחיובא מנלן דגמר

צה.

מסורת הש"ם

ה א מיי' פ"א מהלכות שכירות הל' ג ופ"ב מהלי שאלה ופחדוו הלכה תהכרי שמנה ופקדון הככי א סמג עשין פט טוש״י ח״מ סרי שמו סערי א:

תורה אור השלם ו וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעִם רֵעָהוּ וְנִשְׁבֵּר אוֹ מֵת בְּעָלְיוֹ אֵין עמוֹ שַׁלֵם ישלם: שמות כב יג אָם בְּעֶלְיו עִמּוֹ לֹא 2 ישלם אם שכיר הוא בא

לה אפשר כולי החי למיטרח וחתויי: שואל שחייב

דבפרק כילד הרגל (ב״ק דף כה.ש) מוכח דהיכא דלא מיפרך ק"ו דלכ"ע אמרינן דיו והכא לא מיפרך °וי"ל משום דהתם ס"ד מעיקרא דפליגי אפי׳ היכא דלא מיפרך קאמר הניחא כו׳ וה"נ אשכחן לעיל בפ"ק (דף טו:) ובהמקבל (לקמן דף קי:) דקאמר הניחא למ"ד דמלי לוקח מסלק ליה לבע״ח אלא למ״ד דלא מצי מסלק לי׳ מאי איכא למימר והיינו רמי בר חמא דסבר מעיקרא בריש מי שהיה נשוי (כתובות דף לה:) לתיתר דלה תלי מסלק ליה ולא קאי הכי ואפילו הכי קאמר אלא למ״ד כו׳: דר"ד מוסיף על ענין ראשון. והשתח לח לריך תו ק"ו לחייב שואל בגניבה ואבידה משומר שכר: איתמר פשיעה בבעלים. פסק ר״ח דפטור מטעס דכל היכא דפליגי רב אחא ורבינא הלכה כדברי המיקל אף על גב דהוי חומרא לגבי מפקיד מכל מקום חשיב הולא לפטור המוחזק כדאמרי"י ספק ממונא לקולא ויש להביא ראי׳ לדבריו דבפ׳ העור והרוטב (חולין דף קיח:) פליגי רב ורבי יוחנן וסבר רבי יוחנן דמקרא נדרש לפניו ולפני פניו וקיימא לן כר' יוחנן ומיהו למאי דמוקי התם דפליגי בסברא אין ראיה ועוד דאפשר למ"ד מקרא נדרש לפניו או אין נדרש לא אמרינן כן בכל מקום ומה שהקשה בהאומנין (לעיל דף פא.) וכן לקמן בפירקין (דף מ.) אלא למ"ד פשיעה בבעלים חייב אמאי איכסיף לא משום שכן הלכה אלא שלא יקשה לדידיה מאמוראים ראשונים:

א) ב״ק מ:, כ) [ברכות עד שיפרוע לך הכתוב יחדו. כמו שפרע לך הכתוב (דברים דאפשר למישרה ואתויי. וא״ת ונילף משבויה וי״ל דשבויה בנ:), ג) [ב״ק מ: וש״ע, כב) בחורש שור וחמור בחדאואוריר לחירת יחדי ששיייי בא כב) בחורש שור וחמור דמדאילטריך למיכתב יחדו שמעינן דאי לא כתביה הוה משמע שלא יחרוש לא בשור ולא בחמור. ואביו בשבורה ושתה. פיר' בהכונס (ב"ק דף מ: ד"ה לא) ובהמפקיד ואמו קלל דריש ליה בסנהדרין (דף פה:) להביא את המקלל לאחר (לעיל דף מא: ד"ה קרנא): הגיחא המאן דאית דיה דיו. מימה מיתה: סברא הוא. דנשבר בלא עד שיפרום לך הכתוב יחדו אפילו תימא ר' יאשיה לחלק הכא לא צריך מ"ם סברא הוא מה לי קטלה כולה מה לי קטלה פלגא

מת נמי מחייב דהוה ליה קטלה פלגא: האמר בגניבה ואבידה דחפשר למיטרה וחחויי. וחיכה למימר יחזור בעליה אחריה אולי תמלא: משובה. פירכא: מאי אין לו עליו משובה. מאי יש לו לתנא להשיב דאינטריך לתנא לאשמועינן דאינה תשובה: בטוען טענת לסטין מזויין. דלענין מיפטר בתשלומין הוי אונס וטוען טענת גנד הוי לענין כפל אם נשבע ובאו עדים שהיא אנלו מאמר בשואל שאינו בא לידי כפל דכי טעין ואמר לסטים מזויין בא עלי ונטל מחייב את עלמו בקרן: אפ"ה. אין זו תשובה דקרנא דמחייבת ליה לשואל מכי טעין לסטים מזויין נטלה ואפילו לא נשבע לשקר עדיפה להיות חמורה מש"ש הבה לידי כפל אם כפר ונשבע על כך לשקר ואם אמת אמר פטור מן הקרן: גולן הוא. ואפי׳ נשבע ש״ש על כך לשקר ונמצא שהיה אצלו לא מחייב כפל שאין כפל אלא בגונב או בפוטר עלמו בטענת גנב שאומר נגנבה ממני ונשבע ובאו עדים ואין זאת אלא בש״ח שפטור בגניבה: אשכחן לחיוב. גניבה ואבידה בשואל לחייב בשחין בעליו עמו: לפטור מנלן. שאם בעליו עמו פטור: גמר מש"ש. מה ש"ש בבעלים פטור בגניבה ואבידה אף שואל בבעלים פטור: גמרי חיובה דש"ש. דהיינו גניבה ואבידה: מחיובא דשואל. משבורה ומתה דשוחל: מה לש"ש. דין הוא שיהא בבעלים פטור אף על הגניבה ואבידה אע"פ שאינו אונס שכן היקל בו הכתוב לפוטרו משבורה ומתה שלא בבעלים: האמר בשואל. שיפטר בבעלים על גניבה ואבידה שהרי החמיר בו לחייבו על שבורה ומתה שלא בבעלים: אלא גניבה ואבידה בשואל מנלן. כלומר אלא היכי ילפינן לה בבעלים לפטור גניבה ואבידה בשואל לחיובא שלא בבעלים מנלן דילפינן מש"ש וכיון דמהתם ילפינן דיו לבא מן הדין להיות כנדון דהיינו שואל דילפינו בחיובא מק"ו משומר שכר להיות כעין ש"ש מה להלן בבעלים פטור דהא ילפת ליה בהיקשא דילמד עליון מתחתון אף כאן בבעלים פטור: למאן דלים ליה דיו. ר׳

טרפון בפרק כילד בב"ק (דף כה.):

ד) [יבמות ט. וש"נ], ה) [טכ' לעיל פא. ולקמן לו.], ו) [שבת לב: וש"נ], ושמות כבו. ה) ושמו. ט) [ועס], י) [גיטין סג: ובשאר דוכתי],

גליון הש"ם תום' ד"ה הניחא וכו' וי"ל משום. עיין נתשונת :ריב"ש סימן (ע"ב) ורעטן

מוסף רש"י

עד שיפרוט לך הכתוב יחדו. כדרך שהולרך לפרוט בכלאים שכתוב לא תחרוש בשור ובחמור ופרט בו יחדיו. שלא תאמר אסור לחרוש בשור לבדו ובחמור לכדו (סנהדרין סו.) מדפרט לך שמע מינה דאי לא הוי יחדיו הור משרייי יחדיו הוה משמע לבדו וחמור לבדו, והא אביו דרישא דרשינן נמי או אביו או אמו, נמי חו סכיו חו חמו, וסיפא לאתויי לאחר מיתה (שם פה:). אין לי. שיהא שואל חייב, אלא בשבורה ומתה. שהן אוגס (ב״ק נו:). ומה שומר שכר נשבה. וכתיב בתריה שבועת ה' תהיה בין שניהם, חייב ביה אם גנב יגנב וגר' (mm). כים לום גתפיגת לשום. מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל כו׳. תאמר נשואל שאין נו כפל לעולם, דהא מיחייב באונסין, דכתיב ונשבר או מת, וכי נמי טעין לסטים שאינו בא לגנוב את הקרן לא ישלם כפל (שם). קרנא דשואל עדיפא. שואל עדיף שמתחייב בשבורה ומתה בלא שום שבועת עליהן, ואע"פ שיש בשומר כפל בטוען טענת שכו כפי בטוען טעות לסטים מזוין, אין זה חומר, דכפל אינו בשומרין עד שישבע לשקר שנגנבה הימנו ואחר כך באו עדים בפרק מרובה (סג:) הלכך קנסא משום שבועה הוא דקנסיה רחמנא (שם). לסטים מזרין גזלן הוא. ובטענת אונס פטר נפשיה וכפל בטוען טענת גנב הוא דכתב ביה רחמנא דכתיב ינתכ פיי לחתת יכתים וגונכ מבית האיש (שם נו.). פשיעה בבעלים כו׳ חד אמר חייב. שלח ממרה פטור בבעלים אלא בלח פשיעה, חבל שומר חנם שחיובו חינו חלח בפשיעה חינו פטור משום בעליו עמו. הואיל ופשע

משומר שכר דיו לבא מן הדין להיות כנדון איבעית מה גניבה ואבידה דשומר שכר בבעלים פטור אף גניבה ואבידה דשואל נמי בבעלים פטור הניחא למאן דאית ליה דיו אלא למאן דלית ליה דיו מאי איכא למימר אלא אמר קרא וכי ישאל וי״ו מוסיף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון איתמר ⊕פשיעה בבעלים פליגי בה רב אהא ורבינא חד אמר חייב וחד אמר אפטור מ"ד חייב קסבר ימקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו הלכך יאם בעליו עמו אשומר חגם לא כתיב ופשיעה גמי בשומר שכר ובשואל לא כתיב הלכך בשומר שכר ובשואל לחיוב אתיא בקל וחומר משומר חגם אבל בבעלים לפמור, אף בשומר שכר ובשואל לא מ"מ כי כתיב 2אם הביליו עמו לא ישלם אשואל ואשומר שכר אהגך חיובי דכתיב בהו בהדיא הוא דמיכתב מ"ד פמור קסבר מקרא גדרש לפניו ולפני פְּנִיו וְכִי כתיב אם בעליו עמו אשומר חנם נמי כתיב תנן השואל הפרה ושאל בעליה עמה השואל הפרה ושכר בעליה עמה שאל בעליה או שכרן ואחר כך שאל הפרה ומתה פטור ואילו ש"ח לא קתני ולטעמיך ש"ש מי קתני אלא תנא מילתא

וילמד עליון מסחסון וסחסון מעליון. גניבה ואבידה דשומר שכר מחיובא דשואל מה שבורה ומחה דשואל בבעלים פטור אף חיובא דשומר שכר בבעלים פטור. ותחחון מעליון מה שומר שכר חייב בגניבה ואבידה שלא בבעלים אף שואל כן ומה ש"ש בבעלים פטור אף שואל כן ואין משיבין על ההיקש: פשיעה בבעלים. אחד מן השומרים שפשע כשהיו בעלים במלאכתו: מקרא. אם בעליו עמו (שמות כב): לדרש לפניו. אשומר שכר בהיהשא: ולא לפני פניו. אש"ח דפרשיות של ש"ח ושל ש"ש לא איתחש בוי"ן יתירה דלא כתיב וכי יתן בש"ש: אש"ח. דכתיבא ביה פשיעה על כל דבר פשעש: לחייבו שלא בבעלים בפשיעה: אכל לפוערו לא. כלותר אפי׳ בש"ש ושואל לא הוי פטור דכי גמריגן פשיעה בבעלים בש"ש ובשואל בק"ו משומר חנם דחייב לגמרי הוא בין בבעלים בין שלא בבעלים דכי כחיב אם בעליו עמוש אהנך חיובי דלתיב בש"ש ובשואל הוא דכתיב אבל אפשיעה דלא כתיבא בהו בהדיא לא שנא בבעלים ל"ש לא בבעלים: מקרא נדרש. בסמיכות הפרשיות ואע"פ שאין היקש מפורש בהן: השואל את הפרה גרסינן בתרוייהו. ולא גרסי השוכר גבי פרה אלא גבי בעלים: ואילו שומר חנם דפרה לא קסני. בבעלים פטור משום דחיוביה ליתיה אלא בפשיעה ופשיעה לא פטר בה בבעלים: